

Rok akademicki: 2020/2021

ID zajęć: 536529

ETAP: Semestr zimowy

Informacje ogólne:

Prowadzący: dr Bernadeta Lelonek-Kuleta

Organizator: Wydział Nauk Społecznych
Instytut Psychologii

Liczba godzin tygodni / semestr: 2 / 30

Jezyk wykładowy: Język polski

Kierunek studiów:

Lokalizacja w planach rocznych: Rok - Semestr

Punkty ECTS:

Forma zaliczenia: Nie sklasyfikowany

Cele przedmiotu:

- C1 poszerzenie wiedzy studentów w zakresie patologii społecznej – wybranych uzależnień od czynności
- C2 nabywanie umiejętności diagnozowania uzależnień od czynności, określania podmiotowych oraz środowiskowych czynników ryzyka rozwoju zaburzeń z tej grupy
- C3 nabywanie umiejętności formułowania trafnych wniosków w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień od czynności z wykorzystaniem wybranych metod pracy z klientem uzależnionym od czynności

Wymagania wstępne:

- W1 - wiedza z zakresu psychologii uzależnień od substancji chemicznych
- W2 – podstawowa wiedza z zakresu diagnozowania w obszarze uzależnień

Efekty kształcenia dla przedmiotu:

WIEDZA

K_W11 posiada wiedzę na temat wybranych form patologii społecznych, zachowań ryzykownych oraz możliwości oddziaływań psychoprofilaktycznych w tym zakresie

K_W14 zna etapy i zasady realizowania procesu diagnostycznego dla różnych celów oraz sposoby integracji rezultatów uzyskanych za pomocą różnych narzędzi badawczych

UMIĘTNOŚCI

K_U05 potrafi zaplanować oraz przeprowadzić proces diagnostyczny dotyczący różnych sfer funkcjonowania człowieka oraz jakości środowiska społecznego oraz wskazać ograniczenia przeprowadzonej diagnozy; potrafi interpretować uzyskane wyniki i integrować dane pochodzące z różnych metod badawczych oraz wskazać kierunki dalszych działań psychologicznych uwzględniające indywidualne (środowiskowe) potrzeby oraz zasoby jednostki (grupy społecznej)

K_U06 wskazuje i proponuje kierunki i sposoby podnoszenia jakości życia jednostki, optymalizacji funkcjonowania grup społecznych oraz opracowywania interwencji (profilaktycznych, pomocowych) wobec osób z grup ryzyka zaburzeń funkcjonowania w różnych kontekstach środowiskowych i życiowych.

KOMPETENCJE SPOŁECZNE (POSTAWY)

K_K02 jest świadomy znaczenia zasad etycznych i uczciwości intelektualnej w działaniach naukowych oraz praktyce zawodowej psychologa

K_K04 ma świadomość znaczenia sfery psychicznej człowieka dla jakości jego funkcjonowania we wszystkich obszarach życia; posiada przekonanie o potrzebie wspierania jednostek i grup w aspekcie ich kompetencji psychospołecznych. Dostrzega potrzebę odpowiedzialnego popularyzowania wiedzy z zakresu psychologii.

Metody dydaktyczne:

Dyskusja, burza mózgów, praca w grupach, studium przypadku, odgrywanie scenek, praca z filmem

Kryteria oceny i sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia:

Warunki podstawowe:

- Aktywne uczestnictwo w minimum 90% zajęć
- Terminowe przygotowywanie zadawanych prac cząstkowych.
- Opracowanie i przedstawianie na zajęciach scenariusza wstępnej pracy terapeutycznej z osobą uzależnioną od wybranej czynności z wykorzystaniem zaleconych technik poznanych na ćwiczeniach. Terminowe oddanie pracy.

Ocena niedostateczna

(W) - student nie posiada wiedzy na temat różnych rodzajów patologii społecznych oraz możliwości oddziaływań psychoprofilaktycznych w tym zakresie; nie zna etapów i zasad realizowania procesu diagnostycznego dla różnych celów oraz sposobów integracji rezultatów uzyskanych za pomocą różnych narzędzi badawczych.

Opis zajęć: Patologie społeczne (PWJŻ) (ćwiczenia)

(U) - student nie potrafi zaplanować oraz przeprowadzić procesu diagnostycznego dotyczącego różnych sfer funkcjonowania człowieka oraz jakości środowiska społecznego ani wskazać ograniczeń przeprowadzonej diagnozy; nie potrafi interpretować uzyskanych wyników i integrować danych pochodzących z różnych metod badawczych, nie potrafi wskazać kierunków i sposobów podnoszenia jakości życia jednostki oraz opracowywać interwencje (profilaktycznych, pomocowych) wobec osób z grup ryzyka zaburzeń funkcjonowania.

(K) - student nie jest świadomy znaczenia sfery psychicznej człowieka dla jakości jego funkcjonowania we wszystkich obszarach życia, nie okazuje zrozumienia dla sytuacji ludzi z różnymi problemami i trudnościami.

Ocena dostateczna

(W) - student posiada podstawową wiedzę na temat wybranych rodzajów patologii społecznych oraz możliwości oddziaływań psychoprofilaktycznych w tym zakresie; zna etapy i zasady realizowania procesu diagnostycznego dla różnych celów, ma ograniczoną wiedzę na temat sposobów integracji rezultatów uzyskanych za pomocą różnych narzędzi badawczych.

(U) - student potrafi zaplanować oraz na poziomie dostatecznym przeprowadzić proces diagnostyczny dotyczący różnych sfer funkcjonowania człowieka oraz jakości środowiska społecznego, nie potrafi wskazać ograniczeń przeprowadzonej diagnozy; w ograniczonym zakresie interpretuje uzyskane wyniki i integruje dane pochodzące z różnych metod badawczych, potrafi wskazać wybrane kierunki i sposoby podnoszenia jakości życia jednostki oraz w ograniczonym zakresie opracowuje interwencje (profilaktyczne, pomocowe) wobec osób z grup ryzyka zaburzeń funkcjonowania.

(K) - student dostrzega w ograniczonym zakresie znaczenie sfery psychicznej człowieka dla jakości jego funkcjonowania we wszystkich obszarach życia, wykazuje ograniczone zrozumienie dla sytuacji ludzi z różnymi problemami i trudnościami.

Ocena dobra

(W) - student posiada wiedzę na temat wybranych rodzajów patologii społecznych oraz możliwości oddziaływań psychoprofilaktycznych w tym zakresie; zna etapy i zasady realizowania procesu diagnostycznego dla różnych celów oraz sposoby integracji rezultatów uzyskanych za pomocą różnych narzędzi badawczych.

(U) - student potrafi zaplanować oraz przeprowadzić proces diagnostyczny dotyczący różnych sfer funkcjonowania człowieka oraz jakości środowiska społecznego, potrafi wskazać większość ograniczeń przeprowadzonej diagnozy; potrafi na dobrym poziomie interpretować uzyskane wyniki i integrować dane pochodzące z różnych metod badawczych, potrafi wskazać wybrane kierunki i sposoby podnoszenia jakości życia jednostki oraz na dobrym poziomie opracowuje interwencje (profilaktyczne, pomocowe) wobec osób z grup ryzyka zaburzeń funkcjonowania.

(K) - student dostrzega znaczenie sfery psychicznej człowieka dla jakości jego funkcjonowania we wszystkich obszarach życia. Posiada przekonanie o potrzebie wspierania jednostek i grup w aspekcie ich kompetencji psychospołecznych; przyjmuje postawę szacunku wobec osób o różnych potrzebach w zakresie różnych form pomocy psychologicznej; okazuje dobre zrozumienie dla sytuacji ludzi z różnymi problemami i trudnościami.

Ocena bardzo dobra

(W) - student posiada wiedzę na temat różnych rodzajów patologii społecznych oraz możliwości oddziaływań psychoprofilaktycznych w tym zakresie; zna etapy i zasady realizowania procesu diagnostycznego dla różnych celów oraz sposoby integracji rezultatów uzyskanych za pomocą różnych narzędzi badawczych.

(U) - student potrafi zaplanować oraz przeprowadzić proces diagnostyczny dotyczący różnych sfer funkcjonowania człowieka oraz jakości środowiska społecznego, potrafi wskazać ograniczenia przeprowadzonej diagnozy; potrafi interpretować uzyskane wyniki i integrować dane pochodzące z różnych metod badawczych oraz wskazać kierunki dalszych działań psychologicznych uwzględniające indywidualne (środowiskowe) potrzeby oraz zasoby jednostki (grupy społecznej), wskazuje kierunki i sposoby podnoszenia jakości życia jednostki oraz opracowuje interwencje (profilaktyczne, pomocowe) wobec osób z grup ryzyka zaburzeń funkcjonowania.

(K) - student dostrzega znaczenie sfery psychicznej człowieka dla jakości jego funkcjonowania we wszystkich obszarach życia. Posiada przekonanie o potrzebie wspierania jednostek i grup w aspekcie ich kompetencji psychospołecznych. Dostrzega potrzebę odpowiedzialnego popularyzowania wiedzy z zakresu psychologii. Przyjmuje postawę szacunku wobec osób o różnych potrzebach w zakresie różnych form pomocy psychologicznej; okazuje bardzo dobre zrozumienie dla sytuacji ludzi z różnymi problemami i trudnościami.

Treści programowe przedmiotu:

1. Poznanie specyfiki uzależnień czynnościowych na tle uzależnień od substancji.
2. Diagnoza funkcjonalna w uzależnieniu od czynności według schematu Namrata Raylu i Tian Po Oei na przykładzie zaburzenia hazardowego (studium przypadku).
3. Opracowywanie diagnozy funkcjonalnej osoby z uzależnieniem czynnościowym (analiza przypadku).
4. Pierwszy etap pracy z osobą uzależnioną od czynności – budowanie motywacji do zmiany. Analiza filmu szkoleniowego.
5. Poznawanie podstawowych technik pracy z klientem uzależnionym w nurcie dialogu motywującego (William Miller i Stephen Rollnick).
6. Wykorzystywanie podstawowych technik dialogu motywującego – ćwiczenie warsztatowe w parach.
7. Trudności na pierwszym etapie pracy z klientem uzależnionym od czynności – analiza etapów gotowości do zmiany (James Prochaska i Carlo DiClemente) oraz praca z oporem.
8. Wykorzystywanie technik terapii behawioralnej w działaniach wspierających wobec osoby uzależnionej od czynności.
9. Identyfikowanie specyficznych błędów w myśleniu osoby uzależnionej od gier hazardowych.
10. Identyfikowanie ogólnych błędów w myśleniu osoby uzależnionej od czynności.
11. Poznanie i ćwiczenie technik restrukturyzacji poznawczej w działaniach wspierających wobec osoby uzależnionej od czynności.
12. Formułowanie wniosków dotyczących oddziaływań profilaktycznych lub terapeutycznych skierowanych do poszczególnych osób z uzależnieniem od czynności.

Literatura:

Literatura podstawowa:

1. Lelonek-Kuleta, B. (2011). Jak pracować z patologicznym hazardzistą? – Doświadczenia francuskie i polska praktyka (cz. 1), Świat Problemów, nr 8(223).

Opis zajęć: Patologie społeczne (PWJŻ) (ćwiczenia)

2. Jaraczewska, J.M., Adamczyk-Zientara, M. (red.). (2015). Dialog Motywujący. Praca z osobami uzależnionymi behawioralnie. Warszawa: ENETEIA Wydawnictwo Psychologii i Kultury.
3. Raylu, N., Po Oei, T. (2016). Program terapii poznawczo-behawioralnej w leczeniu hazardu problemowego. Podręcznik terapeuty. Zamość: Fundacja Dolce Vita.
4. Rutkowska, E., Lelonek-Kuleta, B. (2018). Poznawczo-behawioralna koncepcja terapii hazardu patologicznego Roberta Ladouceura. *Psychoterapia* 2(185), 47-62.
5. Wojdyło, K. (2016). Uzależnienie od pracy. Teoria – Diagnoza – Psychoterapia. Lublin: Wydawnictwo Stowarzyszenie Natanaelum.
6. Niewiadomska, I., Brzezińska, M., Lelonek, B. (2005). Hazard. Lublin: Katolicki Uniwersytet Lubelski.
7. Dodziuk, A., Kapler, L. (2007). Nałogowy człowiek. Warszawa: IPZ.